

Esimene haruraamatukogu 90!

90 aastat tagasi, 1926. aasta aprillis avati Lõuna tänava Lutheri rahvamajas Tallinna esimene haruraamatukogu, millest aastakümnete, kolimiste ja nimemuutuste tagajärjel sai Laagna raamatukogu. EPL

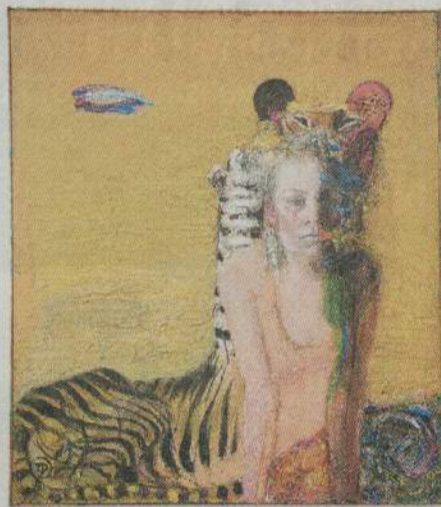
Hypatia toob tüdrukud teadusele lähemale

Teaduskeskus Ahhaa on kaasatud teismeliste mõeldud projekti Hypatia, mida alustatakse 21. aprillil. Euroopa Liidu raamprogrammist Horisont 2020 rahastatud projekti Hypatia raames toimuvad koolides ja koolikeskkonnast väljas tegevused, mis on mõeldud eelkõige 13- kuni 18-aastastele tüdrukutele. EPL

tud projekti Hypatia raames toimuvad koolides ja koolikeskkonnast väljas tegevused, mis on mõeldud eelkõige 13- kuni 18-aastastele tüdrukutele. EPL

Kris Lemsalu skulptuur „Lahedad kätetud tüdrukud“ (2016)

Tiit Pääsukese kaksikportree Liis Lemsalust näituselt „Kaunitar ja koletis“. „Kris & Kris I-II“, 2016

Fotod: Karin Kalluste

„Kaunitar ja koletis“ purustatud katedraalis

Kahe kunstniku ühishääliselt jäävad kõlama märksõnad värv, animaalsus ja kits.

Hele Treier
kultuur@epi.ee

Teha näitus kahe nii erineva kunstniku töödest oli kuraator Tamara Luugil lihtsalt suurepärase mõtte. Maaliklassiku Tiit Pääsukese ja noore kunstniku Kris Lemsalu tööd võimendavad üksteist, tekitades vaatajas kummagi eripära jälgimiseks justkui lisatundlikkuse.

Näitus „Kaunitar ja koletis“ toimib väga erinevatel tasanditel ja pakub siinkirjutajale ootamatu kunstielamuse. Näituse kujundaja Neeme Külm on kunstihoone suure saali tavapärase ruumikujunduse

se segi lõõnud, pannes veidi ehmatama – näitusegüidis defineeritakse tulemust „pommitusjärgseks katedraaliks“. See tundub tugev ja tabav sõnastus, sest ka esitatav kunst esindab mingis mõttes läbivalt „pommitusjärgset“ olukorda, otsides samal ajal „katedraali“.

Tiit Pääsukese maalid mõjuvad värvipõhiselt, arendades edasi Prantsuse maalikoolkonna rafineeritud värvitundlikkust, ent tema maali-

Kits poeb Pääsukese maalidesse ootamatult. Mis nüüd lahti?

des pole lõuend akadeemilise korralikkusega läbi maalitud. Pilt hajub vihjeliseks ja jätab vaataja mõistatama. Varasema-

te aastakümnete maalide väljapanek on turvaline taaskohutumine päheõpitud klassikaga. Siis aga tulevad hiljuti maalitud tööd, millest löikas mulle millepärast mällu väikseformaadiline „Maalikunsti surm“ (akrüül, õli, lõuend, 2015). Ajastul, kus võiks rääkida pigem post-maalikunstist, sest eesliinil sammuvate noorte maalijate eesmärk on leiutada uusi meetodeid maalikunsti ümberdefineerimiseks, näeme

Pääsukese esituses meeleheitlikku suurt looma, kelle pea on vastu maad ja silmad agoonias, ja triipu imekaunist sügavpunast. Hea metafoor. See

loom on maalikunst, omamoodi ka suur ja tugev elusorganism, kelle püsimine ei pruugi olla enam endast mõistetav,

nagu pole mitte miski tänapäeval endast mõistetav.

Dialoog rahva häälega?

Kits poeb Pääsukese maalidesse ootamatult. Mis nüüd lahti? Tundmatu kunstniku amatöörlik pilt keset Pääsukese enda rafineeritud koloriiti („Kalamehesüda“, „Jahimehesüda“) – kas see on kunstniku trots või püüd olla dialoogis häälega rahva seast?

Kris Lemsalu ekstravagantsed keraamikapõhised installatsioonid panevad järelda, et edukas moodne kunst pöördub videote illusoorisest tagasi materiaalsuse juurde. Kunstniku skulpturaalsed vormid astuvad meie ette justkui tagaukse kaudu. Tundub, et Kris Lemsalu installatsioonid kommenteerivad mingeid päevauudiste lausekatkeid või fragmente isiklikust kogemu-

sest, mida näituse vaatajal pole võimalik enda jaoks taastada. Seega tuleb tööde tõlgenduses usaldada visuaalset analüüsi – oluline on, mis motiivid korduvad, mis materjale kunstnik keraamikaga kombineerib. Lemsalu paneb kokku vastandid nagu äng ja rõõm, koletis ja kaunitar. Kits on tema jaoks täiesti loomulik suhtlusvahend. On näha, et 1980-ndate kitsibuum andis talle lapsepõlvest kaasa emakeele, millega rääkida oma visuaalset juttu.

Lemsalu puhul ei saa ütlemata jätta, et tema ongi üks neid kunstnikke, kelle loo-

mingu eksport osutub üheks noorema kunsti edulooks New Yorgi näituste ja ajakirjanduse tasandil.

Tiit Pääsukese kaksikmaal „Kris & Kris“ (akrüül, õli, lõuend, 2016) jätkab kunstniku 1970-ndatel alguse saanud, aga nüüdseks juba arvestatavat portreede rida, mis kujutavad kaaskunstnikest kaunitare. Seekord on maalitud üht ja sama Krisi kahes versioonis, mis erinevad teineteisest äratundmatusega.

Siin tuleb esile ilumõiste (kaunitarid, meik, poosid). Näituse perioodi portreede oli see relv võitluses programmilise inetuse vastu. Nüüdne ilumõiste (mille funktsioon on teha kõik vastupidi sellele, mida sugereerivad reklaamid) on relv kapitalistliku ilutööstuse vastu. Äärmiselt õnnestunud portreed. ●

NÄITUS „Kaunitar ja koletis“

Liis Lemsalu installatsioonid ja Tiit Pääsukese maalid
Kuraator Tamara Luuk

Tallinna Kunstihoones 1. maini

LINNADE PÕLETAMINE Kai Aareleid 328 lk, Varrak

1950. ja 1960. aastate Tartu. Põlenud linn, põletatud elud. Hilissügisel maamajja saabudes leiab Tiina eest segipaisatud elamise, kust muu hulgas on varastatud isa portree. Tühjaks jäänud laik seinale toob pinnale mälestused lapsepõlvest, kus tühjad kohad ümbritsesid Tiinat nii sõjajärgse Tartu tänavatel kui ka koduseinte vahel. Täiskasvanute lahingud ja leppimised toovad lapse ellu suuri muutusi ja lõplikke hüvastijätte. Kaotused jäävad painama aastateks ja alles täiseas mõistab Tiina, et mitte ühegi mälestuse eest ei saa lõputult ära joosta.

HUNKELERI SALADUS Hansjörg Schneider

Tõlkinud Reet Kudu
160 lk, Eesti Raamat Sari „Mirabilia“

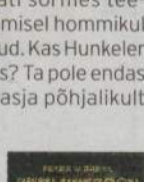
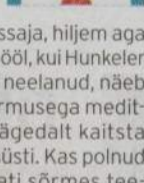
Pensionile jäänud politseikomissar Peter Hunkeler

on haiglas, kus ta jagab palatit vana tuttava Stephan Fankhauseriga, kes oli 1960-ndatel vabameelne mässaja, hiljem aga pangadirektor. Ühel ööl, kui Hunkeler on just unetabelle neelanud, näeb ta, kuidas rubiinsõrmusega meditsiiniõde teeb end ägedalt kaitsta püüdvale naabrile süsti. Kas polnud õõvalveõel aga alati sõrmes teemantsõrmus? Järgmisel hommikul on Fankhauser surnud. Kas Hunkeler nägi kõike seda unes? Ta pole endas kindel ja otsustab asja põhjalikult uurida.

PEALUU-TROON

Peter V. Brett
Tõlkinud Lauri Saaber
648 lk, Varrak

Krasia Pealuu-troon seisab tühjana ja inimkond on

paisatud kaosesse. Langenud väejuhtide ja deemonivürstide kolpade ehitatud istmes peitub võlujõud, mis hoiab eemal maa-alused deemonid. Sel troonil istudes oli Ahmann Jardir määratud vallutama kogu teadaoleva maailma ja tegema igavese lõpu deemonisõjale. Säärastele asjakäigule seisib aga vastu Arlen Põldaja, kes kutsus Jardiri duellile. Kaotusega riskimise asemel viskus Arlen kuristikku, haarates endaga kaasa ka Jardiri ja jättes maailma päästjateks. Alanud päriusheitlus ähvardab lõhestada kõiki Thesa Vabasid Linnu.

POBEDA 1946 Ilmar Taska 308 lk, Varrak

On 1946. aasta. Väike iseseisev Eesti on jäänud Vene mõjutsoonile. Estonia teatri ooperisolisti Johanna ja BBC raadiouudiste diktori Alani vahele langeb raudne eesriie. Nende ainsaks ühendussillaks on jäänud raadio. Johanna kuulab Alani häält

BBC kanalil ja Alan saadab talle teateid eetris kõlavate heliplaatide kaudu. Reaalsuse kiuste hakkavad nad planeerima kohtumist Moskvas. Johanna õde varjab samal ajal oma meest – endist iseseisvuse eest võitlejat – juba teist aastat tagatoas suletud kardinat taaga. Tänaval mängivad nende kuueaastane poeg, keda köidab uhiuus auto Pobeda ja selle juht – salapärase onu, kes laseb tal autorooli keerata.

HOIDISTAJA SALARAAMAT. HÄID MAITSEID KOGU AASTAKS

Ragne Värk ja Andra Kalda
260 lk, Varrak

Kui oled harjunud aastast aastasse oma tavapäraseid retsepte järgima, siis on aeg teha muudatusi. Olgu tänavune hoidistamishooaeg põnevam, ideeküllasem, julgem ja maitserikkam. Raamatusse on koondatud üle 130 põneva idee nii hoidistami-

seks kui ka purkidesse pistetu kasutamiseks.

Peale hoidiste leiad siit ka lihtsate ja koduste hommikuputru, kookide, pirukate, küpsiste ja soolaste ampsude retsepte, milles on kasutatud selle raamatu moose, siirupeid, maitseõliid, umbrohu- ja ürdipestosid, supipõhjasid, köögiviljasalateid, kastmeid, liikõõre ja sügavkülmahooldiseid.

METSAAED

Ella Rätty ja Hanna Martinen
Tõlkinud Hille Lagerspetz
176 lk, Varrak

Metsaaed võib olla mõne ruutmeetri või mitme hektari suurune ja sobib peaaegu igale poole. Selle võib rajada linnaõuele, suvilat ümbritsevasse metsa, põllule või kas või tühjale krundile, kus pole veel ühtki puud. Peale taimevaliku ja hooldamissoovituste annavad Soome tunnustatud aianduseksperdid nõu, kui-

das teha teeradasid, müüre, tarasid, aiaveekogusid ja hubaseid isteplatse. Raamatusse valitud rajatised on võimalikult lihtsad ja valmivad kergesti ka varasema ehituskogemusega.

365 TOREDAT TEGEVUST ÕUES

Tõlkinud Piret Frey ja Laura Valli
192 lk, Varrak

Sellest rikkalikult illustreeritud raamatust leiab põnevaid ideid igaks päevaks, näiteks kuidas valmistada ise putukahotelli või ennustada ilma. Selged üksikasjalikud juhised ja fotod selgitavad, mida iga tegevuse jaoks vaja läheb. Piltidel näed, milline on lõpptulemus, kuhu võiksid jõuda.

Raamatust leiad nii mõnegi eluks vajaliku oskuse, samuti õpid selle kaudu ümbritsevat loodust paremini tundma. Sa ei tea, kuidas puhuda heinapiili või meisterdada tuulelohet? Uuri raamatust järele ja tee proovi!

RAAMATUD

